

Sigdal kommune
post@sigdal.kommune.no

15. november 2019

Dette brevet sendes på vegne av:

DNT Drammen og Omegn, DNT Ringerike, Buskerud orienteringskrets, NOF avd. Buskerud, Oslofjordens friluftsråd, Kongsberg og Omegns Turistforening, Naturvernforbundet i Buskerud, Norges Jeger- og Fiskerforbund Buskerud, Nedre Buskerud krets av Norges speiderforbund, Buskerud Botanisk forening, Drammen klatreklubb, NOTS Drammen og Omegn, Buskerud KFUK-KFUM Speidere

Høringsuttalelse

Kommunedelplan for Tempelseter, Djupsjøen og Eggedal sentrum 2019-2035

Forum for natur og friluftsliv (FNF) Buskerud er et samarbeidsnettverk for natur- og friluftslivsorganisasjoner i Buskerud og har som hovedformål å ivareta naturmangfoldet og friluftslivet i fylket.

FNF Buskerud viser til brev av 13.09.2019 angående høring av kommunedelplan for Tempelseter, Djupsjøen og Eggedal sentrum 2019-2035, og ønsker med dette å avgi en høringsuttalelse til arbeidet med planen.

FORUM FOR
NATUR OG FRILUFTSLIV
BUSKERUD

Nedre Storgate 10, 3015 Drammen

buskerud@fnf-nett.no / 97 72 28 12
www.fnf-nett.no/buskerud

Org. nr.: 912888193

Konklusjoner

- Omfanget av eksisterende fritidsbebyggelse i Sigdal kommune og området rundt Norefjell er allerede svært stort. Man må legge nml. § 9 (føre-var-prinsippet) og § 10 (samlet belastning) til grunn før ny utbygging vedtas.
- Vi vil påpeke at **friluftsliv** er noe annet enn **reiseliv**. Det å bygge ned store inngrepsfrie natur- og friluftsområder for å bygge en reiselivskommune er svært uheldig da dette i vesentlig grad vil redusere kommunens attraktivitet som friluftsområde for både hyttebrukere og andre tilreisende.
- Det er planlagt utbygging i områder som er kartlagt og vurdert i Naturbase til *svært viktige friluftsområder*. Vi ber om at utbygging innenfor slike områder vurderes nøye og begrenses.
- Vi etterlyser en grundig kartlegging av det biologiske mangfoldet i området, **fra en ekstern aktør**, før nye utbyggingsplaner iverksettes.
- Villreinen i området har allerede fått sine leveområder sterkt innskrenket. Det anbefales at det ikke planlegges ny hyttebygging av betydning, før man vet konsekvensene av allerede planlagt utbygging.
- Det bør legges inn en LNF-sone langs hele fjellsonegrensa mellom Gamleseter-området og Djupsjøen-området av hensyn til naturmangfoldet (inkludert villrein), landskap, friluftsliv, vassdrag, myrområder etc. På den måten får også fritidsbeboerne et nærturterreng i større grad, og bebyggelsen flyttes lengre ned fra fjellsonen. Området slik det er foreslått nå, med utbygging helt opp til fjellsonegrensa, må ut av planen.
- Planene framlagt vil ha betydelige negative konsekvenser for muligheten for vandring i noenlunde inngrepsfrie områder. Dette berører DNT Drammen og Omegn og foreningens arbeid med å fremme enkelt friluftsliv i Norefjellsområdet.
- DNTD bør være med som en sentral part i arbeidet med utformingen av en felles sti- og løypeplan.
- Utvikling av alpin infrastruktur bør skje i tilknytning til eksisterende anlegg i Krødsherad, fremfor å ta i bruk nye natur- og fjellområder. Derfor bør infrastruktur for skitrekke og gondolbane i Sigdal tas ut av planen.
- Det må utarbeides en ROS-analyse for planforslaget i henhold til lovkravet i pbl § 4-3

Bakgrunn

Innledningsvis vil vi utdype vår bekymring for mengden av hytteplaner i fylket. Buskerud har blitt kjent som et av landets fremste fylker for fjell og vinterfriluftsliv, og hyttepresset på de gjenværende fjellområdene er enormt. Alle (små) kommuner ønsker omfattende hyttebyer innen egne grenser. FNF Buskerud mener det er viktig å se arealplanlegging over kommunegrenser for å unngå en bit-for-bit nedbygging av naturen. Veldig mange av kommunene i Buskerud har store planer om utvidelse av sine hyttefelt. De urørte fjell- og friluftsområdene er av stor viktighet, både for lokalbefolkningen og for de som bor i den sentrale østlandsregionen. Planen tilrettelegger for ytterligere hytteutbygging med utvidelse i et viktig og sårbart natur- og friluftsområde. Sigdal kommune har allerede reserver tilsvarende 1217 daa til fritidsbebyggelse i allerede vedtatte planer, og det er nå foreslått å sette av nye 5122 daa til fritidsbebyggelse. Vi oppfordrer Sigdal kommune til å ta ut de nye 5122 daa fra planen, som gjelder fritidsbebyggelse.

Regjeringen har vingeklippet fylkesmannens tidligere rolle med å vurdere utbyggingsplaner ut fra et regionalt og nasjonalt perspektiv. Denne rollen er i større grad overlatt til kommunene. Vi kan ikke se av utbyggingsplanen at slike hensyn er vurdert.

Hytteutbyggingene på østlandsområdet må ses på samlet, og konsekvensene dette har på natur- og friluftsområder i regionen må vurderes samlet. Denne utbyggingen vil påvirke det biologiske mangfoldet og føre til en ytterligere oppstyking og begrensning av arters funksjonsområder. FNF Buskerud mener dette taler for at naturmangfoldlovens §10 om samlet belastning bør komme til anvendelse da, samlet sett, alle inngrepene vil gjøre at store, sammenhengende og lite berørte områder påvirkes negativt.

Rapportene til Riksrevisjonen om arealstatus og arealutvikling

Riksrevisjonen¹ konkluderte i 2007 med at arealstatusen og arealutviklingen i Norge ikke tar vare på viktige verdier og prinsippl på flere områder, og at arealforvaltninga tvert imot medvirker til nedbygging av områder som skulle tas vare på. Dette medfører negative konsekvenser for blant annet biologisk mangfold og friluftsliv.

I 2011 påviste Riksrevisjonen², i sin oppfølging av rapporten fra 2007, blant annet færre inngrepsfrie områder, høyt press på snaufjellsområdene og villreinområdene, og flere dispensasjoner i strandsonen. Det fantes ikke tilstrekkelige system for å kunne vise om målene for planleggingen var oppnådd, eller vise status og utvikling for arealene. Det var heller ikke dokumentert vesentlige effekter av tiltak satt inn etter plan- og bygningsloven, ei heller etter naturmangfoldloven trådte i kraft fra 1. juli 2009.

¹ https://www.stortinget.no/globalassets/pdf/dokumentserien/2006-2007/dok_3_11_2006_2007.pdf

² <https://www.stortinget.no/globalassets/pdf/dokumentserien/2011-2012/dok3-201112-001.pdf>

Biologisk mangfold

Det internasjonale naturpanelet (IPBES)³ lanserte 6. mai i år en rapport som er umulig å misforstå; Vi mennesker driver en rovdrift på naturen på en måte som ødelegger selve grunnlaget som vår økonomi, levebrød, matsikkerhet, helse og livskvalitet er bygget på. Tapet av natur er altså en like stor trussel som klimaendringene. Etter det, har det kommet flere alarmerende rapporter om naturens tilstand. Tap av natur skjer blant annet på grunn av bit-for-bit nedbygging av natur uten at noen tar ansvar for helheten eller den samlede belastningen.

FNF Buskerud mener det enorme omfanget av hytteutbygging i fjellet som har foregått og som fortsatt foregår er et eksempel på en bit-for-bit utbygging som ikke er bærekraftig. Med IPBES sin rapport til grunn, bør man i mye større grad være føre-var, jf. naturmangfoldlovens §9, og se på den samlede belastningen for et område som en helhet. Norefjell er et lite og sårbart fjellområde som gjennom lang tid har blitt utsatt for en bit for bit utbygging fra flere kanter.

I følge Artsdatabanken⁴ er det i Norge registrert mer enn 4700 arter i «Norsk rødliste for arter (2015)». I Buskerud fylke er 1208 arter registrert på rødlista. Hele 91 % av disse artene er truet av arealendringer, mens 2 % er truet av klimatiske endringer. Totalt står 124 naturtyper i fare for å bli utryddet i Buskerud fylke (2018). I forbindelse med høringen av kommunedelplan for Norefjell 2019-2035 (brev av 8. april 2019, Krødsherad kommune), leide Naturvernforbundet inn biologer for å kartlegge en liten del av området. De fant mange trua og rødlista arter i løpet av en dag, blant annet båndlav (CR), rundhodenål (EN) og huldrestry (EN). Det ble også registrert naturtypelokaliteter, mest sannsynlig med A-verdi. Vi viser til Naturvernforbundet sin uttalelse til Kommunedelplan for Norefjell for videre detaljer om kartleggingen. Ingen av de artene var kartlagt ved konsekvensutredningen til den kommunedelplanen på grunn av mangelfullt kunnskapsgrunnlag som kun baserte seg på eldre kartdata. Dette viser at det drives utstrakt planlegging uten å vite hvilke verdier som eventuelt går tapt ved en utbygging. Vi ser ikke bort i fra at slike arter også vil gå tapt ved utbygging i Sigdal.

Vi etterlyser en grundig kartlegging av det biologiske mangfoldet i området, **fra en ekstern aktør**, før nye utbyggingsplaner iverksettes. Dette jamfør naturmangfoldlovens § 8 om kunnskapsgrunnlaget: *«Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger.»* Den utførte konsekvensutredningen er svært mangelfull. Vi stiller spørsmålsteget ved at utbygging sin konsekvens for temaer som landskap, naturmangfold/villrein og grønnsstruktur og rekreasjon/friluftsliv i flere områder har blitt vurdert til «ingen konsekvens», til tross for at en eventuell utbygging klart vil få negativ konsekvens for tema. For eksempel hevdes det at konsekvens for tema Landskap er «ingen konsekvens» i området Værtjennåsen og Rupemyr/Flakaliåsen. Det er åpenbart at anleggelse av nye hyttefelt i et område som i dag fremstår relativt uberørt, vil ha en konsekvens for landskapet.

³ https://www.ipbes.net/sites/default/files/downloads/spm_unedited_advance_for_posting_htn.pdf

⁴ <https://www.artsdatabanken.no/>

Villrein

Norge har de siste stammene av villrein i Europa, og et særlig ansvar for å ta vare på arten. Det er en arealkrevende art som flytter seg flokkvis over store områder flere ganger gjennom et år. Reinen på Norefjell-Reinsjøfjell stammer fra tamrein, og er derfor noe mindre skvetne enn villrein. De forvaltes likevel som villrein ved at de jaktes på årlig, og vårt nasjonale ansvar for denne flokken skal være på linje med ansvaret for en annen villrein-flokk; den må tas vare på og hensyntas. Dette fjellområdet er lite, og reinen er allerede presset fra mange kanter. Stadig økende turaktivitet i området påvirker reinen og kan presse den ut av sine sesongbundne områder. Særlig er det viktig å ta hensyn til reinens kalvingsområder, og begrense utbygging tett inntil disse områdene. I forbindelse med den Regionale planen for Norefjell-Reinsjøfjell, som var lagt ut på høring tidligere i høst, ble det gjennomført en konsekvensutredning av hva den fremtidige bruken av fjellområdet vil kunne ha for villreinen (Punsvik Naturforvaltning). Tilbakemeldingen er at *«Det volum av hyttebygging og reiseliv som utkastet til Regional plan for Norefjell-Reinsjøfjell legger opp til, anses å ville overskride bæreevnen for villreinstammen betydelig på sikt. Resultatet vil trolig bli en liten bestand og et lite leveområde.»* Omfanget av eksisterende fritidsbebyggelse i Sigdal kommune er allerede svært stort, og det er bekymringsfullt at det planlegges ny storstilt utbygging i disse områdene da nærturterrenget vil reduseres ytterligere og området som helhet utsettes for et enda større press, også innover i villreinområdet. Vi støtter opp under konklusjonen til Punsvik: *«Det anbefales at det ikke planlegges/vedtas ny hyttebygging av betydning, og ny kunnskap framskaffes.»*

Friluftsliv og kartlegging av friluftsområder

Sigdal kommune ønsker ifølge planprogrammet *«å flytte oppmerksomheten fra å være en hyttekommune til en reiselivskommune»* med attraktive friluftsområder. Vi viser til et sitat fra Norsk Friluftsliv⁵, paraplyorganisasjon for 17 frivillige friluftslivsorganisasjoner, om at *«natur er en grunnleggende forutsetning for utøvelse av friluftsliv. Å bevare verdifull natur og forvalte den på en bærekraftig måte er derfor en naturlig del av friluftslivet.»* Planprogrammet nevner den statlige definisjonen av friluftsliv som *«..opphold og fysisk aktivitet i friluft i fritiden med sikte på miljøforandring og naturopplevelse»*⁶. Miljødirektoratet påpeker i sin veileder om «Friluftsliv i arealplanlegging»⁷ at **naturopplevelsen** er et viktig element i friluftslivet. FNF Buskerud vil påpeke at **friluftsliv** er noe annet enn **reiseliv**. Med det betydelige omfanget av utbygging som planforslaget legger opp til, med alpininfrastrukturinngrep i høyfjellet og omfattende utbygging av fritidsbebyggelse og andre byggeformål i fjellområdet, vil store nåværende inngrepsfrie natur- og friluftsområder påvirkes negativt. Dette er svært uheldig da området med stor sannsynlighet mister sin attraktivitet for besøkende og hyttebeboere, og at friluftslivs- og landskapsverdier kraftig forringes eller går tapt.

⁵ <https://www.norskfriluftsliv.no/vimenerarealplanlegging/>

⁶ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-18-20152016/id2479100/sec3>

⁷ <https://www.miljodirektoratet.no/myndigheter/arealplanlegging/miljohensyn-i-arealplanlegging/friluftsliv/friluftsliv-i-arealplanlegging/>

Norefjell-området er viktig i nasjonal sammenheng og er viktige friluftsområder for en stor befolkning på Østlandet. Miljødirektoratets Naturbase⁸ beskriver blant annet hytteområdene fra Djupsjøen mot Haglebu som *svært viktige friluftsområder*. Utbygging i slike områder strider mot anbefalinger etter Naturbase og vil, hvis gjennomført, påvirke store og viktige friluftsområder på Norefjells vestside. Dette vil ramme nåværende og kommende generasjoners friluftslivsmuligheter i området.

Byggegrense mot fjellet

Planforslaget innebærer utbyggingssoner helt opp mot fjellgrensen på strekningen mellom Gamleseter-området og Djupsjøen-området. Det foreslås altså å bygge ned eksisterende friluftsområde i liene opp mot fjellet. Dette er ikke bare et alvorlig inngrep i nære friluftsområder, men også et alvorlig inngrep i viktige vegetasjonssoner opp mot fjellet. I tillegg medfører et betydelig antall hytter tett inntil villreinområdet en økt ferdsel innover fjellet fra den kanten. Det er uheldig og medfører ytterligere innskrenking av reinens leveområder.

Det bør legges inn en LNF-sone langs hele fjellsonegrensa her av hensyn til naturmangfoldet (inkludert villrein), landskap, friluftsliv, vassdrag, myrområder etc. På den måten får også fritidsbeboerne et nærturterreng i større grad, og bebyggelsen flyttes lengre ned fra fjellsonen. Området slik det er foreslått nå, må ut av planen.

Hyttedrift, skiløyper, stier og friluftsliv

DNT Drammen og Omegn eier og driver Høgevarde Turisthytte. Hytta er i dag et yndet dagsturmål og har også et høyt antall overnattingsgjester, både i den gamle hytta og i den nye ubetjente. Hvis alpinløyper bygges ut i det omfang som ligger i planen, vil det påvirke driften av turisthytta. I verste fall kan det bli en slags varmestue for alpinister, hvilket ligger langt unna DNTs formål med å legge til rette for enkelt friluftsliv. Gjennomføring av planene vil ha betydelige negative konsekvenser for enkelt friluftsliv i noenlunde uberørt terreng og for foreningen.

I forslaget til den Regionale planen for Norefjell-Reinsjøfjell står det at det skal utarbeides en felles sti- og løypeplan for fjellsonen og tilgrensende områder. Sigdal kommune inngår dermed i denne planen. En felles plan på stier og skiløyper er bra for å legge til rette for friluftsliv og kan også være et virkemiddel for å kanalisere ferdselen til områder som gir mindre negativ påvirkning av villreinen og sårbar natur. FNF Buskerud påpeker at DNT er en sentral samarbeidspartner i arbeidet med utformingen av en felles sti- og løypeplan. DNT har mye kunnskap om ferdsel på Norefjell i merkede stier og besøket på egne hytter.

⁸ <https://kart.naturbase.no/>

Alpin infrastruktur

Som nevnt over, vil de nye planene for alpin infrastruktur få omfattende negative konsekvenser for friluftsliv og sårbar natur. Anleggene må ikke utvides mer enn det allerede har blitt åpnet opp for i gjeldende planer. Det vil være svært uheldig med ytterligere utvidelse av alpin infrastruktur i fjellet, da dette kommer til å beslaglegge enorme områder langt inn i fjellsonen, og medføre stor ferdsel og dermed ytterligere press på villreinområder og biologisk mangfold generelt. FNF Buskerud ser det som naturlig at utvikling av alpin infrastruktur skjer i tilknytning til eksisterende anlegg i Krødsherad, fremfor å ta i bruk nye natur- og fjellområder. Derfor bør infrastruktur for skitrek og gondolbane i Sigdal tas ut av planen.

Hensynssone vann

Vi påpeker at det er viktig at hensynssonen på 100 meter langs vann og vassdrag overholdes. Norefjell har flere vernede vassdrag.

Andre kommentarer

- Det må utarbeides en ROS-analyse for planforslaget i henhold til lovkravet i pbl § 4-3, slik at man kan identifisere uønskede hendelser og bidra til å belyse virkninger av planforslaget. Dette er ikke gjort så langt.

Vennlig hilsen

Forum for natur og friluftsliv Buskerud

Linda Williamsen
Vikarierende Fylkeskoordinator
FNF Buskerud

Forum for Natur og Friluftsliv Buskerud er et samarbeidsnettverk mellom 13 natur- og friluftsjorganisasjoner i Buskerud: DNT Drammen og Omegn, DNT Ringerike, Buskerud orienteringskrets, NOF avd. Buskerud, Osloffjordens friluftsråd, Kongsberg og Omegns Turistforening, Naturvernforbundet i Buskerud, Norges Jeger- og Fiskerforbund Buskerud, Nedre Buskerud krets av Norges speiderforbund, Buskerud Botanisk forening, Drammen klatreklubb, NOTS Drammen og Omegn, Buskerud KFUK-KFUM Speidere

FORUM FOR
NATUR OG FRILUFTSLIV
BUSKERUD

Nedre Storgate 10, 3015 Drammen

buskerud@fnf-nett.no / 97 72 28 12
www.fnf-nett.no/buskerud

Org. nr.: 912888193